

Rapport 7 van het moderamen

Het moderamen heeft u eerder kunnen melden dat er een gunstig perspectief is op de voortgang van ons synodale werk. Naar het zich laat aanzien kunnen we, bij leven en
 5 gezondheid, van 29 september tot en met 2 oktober vergaderen op de vertrouwde locatie in de Oenenburgkerk te Nunspeet. Dit met inachtneming van de coronagerelateerde omgangsregels. Maar dat betreft dan nog slechts de logistiek.

Het moderamen heeft zich ook bezonnen op de inhoudelijke voortgang. De uitkomst van die bezinning leggen wij in dit rapport aan u voor. Wij vragen u er vertrouwelijk mee om te
 10 gaan. Wel is het onze bedoeling het rapport t.z.t. in het openbaar te behandelen. Het is goed dat u weet dat onderstaande de overtuigde instemming heeft van alle preadviseurs van de synode, die reageerden op ons verzoek om een reactie. Slechts van prof. Hofman kon niet op tijd een reactie ontvangen worden.

15 *Tijd van crisis*

Het uitstel van onze synodevergaderingen is maar een van de gevolgen die de coronapandemie heeft gehad. Op veel uitgebreider en ook ingrijpender manier is het hele kerkelijke en maatschappelijke leven erdoor getroffen. Het is niet overdreven te stellen dat
 20 zich een breuklijn aftekent in het wereldgebeuren. We kunnen nog niet half overzien hoe de coronacrisis het leven zal veranderen. Nog meer dan bij de terroristische aanslagen in New York, 2001, zal gesproken worden over de tijd vóór en ná de coronacrisis. Parallellen met de Tweede Wereldoorlog dringen zich op.

Hierbij moet dan ook nog de vraag gesteld worden wanneer dat ‘ná de crisis’ aan de orde zal zijn. Bij ons neemt op dit moment immers de besmettingsgraad wel af, maar in andere
 25 delen van de wereld neemt deze juist toe of wéér toe. En ook als in september bij ons de situatie nog weer gunstiger zou zijn dan nu, tekenen zich intussen op allerlei gebied consequenties af die decennia zullen doorwerken. Nog afgezien van de mogelijkheid van een tweede, nog verwoestender golf. De hoop op het spoedig beschikbaar komen van een vaccin, en het weer ‘gewoon’ plannen van de vakanties neemt niet weg dat allerwege de
 30 vraag wordt gesteld of we niet op een andere manier moeten gaan leven.

Ook in onze kerken wordt de crisis ervaren. Er waren, zij het niet overal in gelijke mate, coronazieken te verplegen en coronadoden te betreuren. Zij werden in kleine kring
 35 begraven, zoals ook de vreugde om huwelijken slechts in kleine kring kon worden gedeeld. Openbare geloofsbelijdenis, doopbediening en viering avondmaal werden uitgesteld of vonden aangepast plaats. Er was eenzaamheid, ondanks veel liefdebetoon. Pastoraat en vergaderwerk konden voortgang vinden, maar vooral elektronisch – op zich een zegen, maar niet ideaal. Gemeenteleden die in de zorg werken zijn moe, en ondanks de
 40 steunmaatregelen van de overheid zullen steeds meer leden van onze kerken zich in hun maatschappelijke zekerheid bedreigd zien.

We mogen intussen weer kerkdiensten beleggen, en dat geeft vreugde. Maar de anderhalvemetermaatregel voelt juist in een kerkzaal vreemd aan, en het dringende advies om af te zien van gemeentezang roept zelfs de vraag op hoe lang er nog sprake is van een
 45 eredienst in de Bijbelse zin van het woord. Er zijn gemeenteleden die ervoor kiezen de diensten thuis te blijven volgen. In de loop van de tijd zal moeten blijken bij wie de vervreemding van de (eigen) gemeente is voortgegaan. Vooral voor gezinnen met kinderen en pubers is het volgen van online-kerkdiensten geen sinecure. Al met al is nog niet te
 50 overzien hoe onze gemeenten uit de crisistijd tevoorschijn zullen komen.

Tijd van beproeving

Het moderamen is van mening dat we niet heen kunnen om de vraag of de Heere ons, ook als kerk, met deze pandemie iets te zeggen heeft, en wat dan. Die vraag bereikt ons ook vanuit de kerken. Of zelfs niet alleen als vraag, maar ook wel voorzien van een antwoord:

5 'Nu moeten de kerken zich toch wel afvragen waar ze mee bezig zijn en of ze zich niet druk maken over de verkeerde dingen.' Aan de ene kant wordt dan in versterkte mate gepleit voor het relativeren van plaatselijke eigen wens (bijvoorbeeld m.b.t. vrouwelijke ambtsdragers), anderzijds voor het relativeren van een houding als 'afpraak is afspraak'. Het moderamen acht beide - zó simplistisch gesteld - een doorzichtige poging nu maar
10 gauw het eigen gelijk te krijgen, maar wil er dus niet voor weg dát de huidige situatie wel om bezinning vraagt.

Nu is het de vraag of een dergelijke bezinning op de weg van de synode ligt, of toch meer van de plaatselijke kerken in prediking en pastoraat. Er is vanuit de kerken niet in de weg
15 van een instructie of rapport om gevraagd, maar dat kon ook niet. Het moderamen heeft ook geen vrijmoedigheid om voor te stellen tot een soort synodale duiding van de crisis te komen. De vraag naar de hand van de Heere in gebeurtenissen, al zijn ze nog zo historisch, is gemakkelijker gesteld dan beantwoord. In de Schrift valt een verscheiden profetisch licht over rampen, nood en lijden. Maar weinigen zullen behoefte hebben te betwisten dat we
20 wel een tijd beleven van stilgezet worden en beproefd worden, van inkeer tot onszelf en verootmoediging voor de Heere. Wie profetisch licht ontvangt, mag het laten schijnen, ook ter synode, maar we mogen elkaar niet overvragen op inzichten die de Heere ons misschien pas in de loop van de komende tijd wil geven.

Tijd van spanning

Wel heeft het moderamen vrijmoedigheid gevonden enkele gedachten met u te delen over hoe een en ander zich moet verhouden tot de agenda van de synode. Wij werken immers aan op besluitvorming in zaken die het kerkelijke leven althans tot aan het uitbreken van de coronacrisis onder sterke spanning zetten. Hoe je het wendt of keert, als wij onze agenda
30 eenvoudigweg afwerken, zal deze besluitvorming plaatsvinden in een periode waarin de crisis voortduurt. Is dat een omstandigheid voor het nemen van besluiten die zouden kunnen leiden tot breuken in ons kerkverband, zo vragen wij ons af.

Natuurlijk kun je je afvragen welke tijd daarvoor wél geschikt is, maar zo'n crisis kan in het geheel wel een eigen dynamiek geven die onzuivere elementen in de discussie, en ook
35 in de verwerking van besluiten brengt. Denk aan ouderen die het kerkelijke conflict meemaakten dat in 1944 aanleiding was tot de Vrijmaking en dat landelijk en plaatselijk veel narigheid veroorzaakte, maar die soms levenslang gebukt gingen onder de vraag hoe het tijdens een wereldoorlog tot een kerkscheuring had kunnen komen. Denk ook aan onze jonge mensen, die bij hun eigen verwerking en nieuwe oriëntatie op hun toekomst juist op
40 steun van 'hun' kerk moeten kunnen rekenen.

Ook moeten wij ons rekenschap willen geven van de schade aan het aanzien van de kerk en de naam van de Heere, mocht zijn lichaam juist in een crisissituatie verder gescheurd raken. Anderzijds valt er veel voor te zeggen de eerlijke en weloverwogen wijze waarop we tot nu toe met de verschillende dossiers zijn omgegaan (ook dat wordt vanuit de kerken
45 erkend), 'gewoon' voort te zetten. Op zichzelf genomen raken deze dossiers immers aan kernnoties van het kerk-zijn, die de tijden overstijgen. In elk geval moet de indruk van 'de hete aardappel willen doorschuiven' vermeden worden.

50

Tijd van wachten

Het laatste besluit van de tweede synodeweek betrof, simpel gezegd, het indrukken van de pauzeknop. We hebben met de kerken gecommuniceerd dat dat de periode betreft waarin de synode loopt. Dit om, ongehinderd door steeds weer nieuwe ontwikkelingen in

- 5 plaatselijke kerken, als breedste vergadering het geheel van de kerken zo goed mogelijk te kunnen dienen. Het moderamen heeft er met verwondering kennis van genomen dat de pauzestand bijvoorbeeld in de classis Zwolle expliciet is overgenomen. Ook afgezien van de specifieke aanleiding past zo'n pauzestand, Bijbels gezien, wel bij een tijd van beproeving: stil zijn, dragen én klagen, wachten op God en het goede doen.
- 10 Het moderamen wil u vanwege de nood der tijden nu voorstellen te besluiten de kerken te vragen die situatie tot aan de volgende synode (volgens voorstel van het moderamen in 2023) te laten voortduren. Intussen als synode dan wel de agenda af te werken en rapporten te ontvangen en bespreken, inclusief voorstellen tot besluit en een peiling naar het
- 15 gevoel van deze synode. Maar dan het nemen van de daadwerkelijke besluiten op het punt van vrouw en ambt en van de kerkelijke verhoudingen uit te stellen tot op de synode van 2023.

De tussentijd kan dan worden benut om de voorgenomen besluiten te bespreken in de kerken. De uitkomst van die bespreking kan dan worden overwogen en gewogen voordat definitieve besluiten worden genomen. Op die manier worden de kerken zélf

20 medeverantwoordelijk voor het spreken over deze zaken in crisistijd, waarbij de regie en de eindverantwoordelijkheid uiteraard wel bij de synode blijft. Dit naar haar plaats in ons stelsel van kerkregering: een meerdere vergadering, die voor het geheel van de kerken besluiten neemt op basis van Schrift en belijdenis, middels afgevaardigden die vanuit de kerken met last en macht gezonden zijn. Misschien kan op die manier ook het indienen van

25 een vermoedelijk fors aantal revisieverzoeken worden voorkomen.

Voorwaarde voor een verlengde pauzestand zou hoe dan ook wel zijn, dat we er als synode op kunnen rekenen dat de kerken daarin mee willen gaan en geen besluiten zullen nemen of uitvoeren die tegen de geldende kerkelijke afspraken ingaan. Tussen de synodeweken van september en november zou het moderamen bij de kerken de bereidheid daartoe

30 (primair schriftelijk) moeten onderzoeken. Ook op andere wijze zou zo'n pauzeperiode tot aan de volgende synode vruchtbaar kunnen worden gemaakt voor initiatieven die de onderlinge eenheid op het niveau van het hart bevorderen. Daarin zouden elementen als gemeentelijke en classicaal verootmoediging, en beleving en bespreking van elkaars prediking een plaats kunnen krijgen. Dit als teken van gedeelde eerbied voor de Heere, als

35 manifestatie van de onderlinge liefde, en als begin van het herstel van het vertrouwen waarin kerkelijke besluiten, welke dan ook, gedragen willen worden.

Als de synode deze weg op wil gaan, en het moderamen een gunstig perspectief vindt op instemming bij de kerken, kan het moderamen een ander verder uitwerken in een volgend rapport, om dat ter goedkeuring aan de synode voor te leggen.

40

Voorstel tot besluit:

- a. de kerken te vragen in de periode tot en met de synode van 2023* geen besluiten te nemen of uit te voeren die tegen de in ons kerkverband geldende afspraken ingaan. Dit om ruimte te scheppen om als kerken lokaal en classicaal synodale voorstellen tot
- 45 besluit op het punt van vrouw en ambt en van kerkelijke eenheid te bespreken, en om gelegenheden te scheppen en mogelijkheden te gebruiken om de onderlinge eenheid te zoeken, bewaren, vernieuwen en bevorderen;
- b. afhankelijk van een gunstig perspectief op instemming van de kerken met a., op de punten vrouw en ambt en kerkelijke eenheid tijdens deze synode niet verder te gaan

dan voorstellen tot besluit en een peiling van gevoelens, en definitieve besluitvorming over te laten aan de generale synode van 2023*.

- *) op voorwaarde van instemming met het voorstel van het moderamen de volgende synode
5 D.V. niet te doen plaatsvinden in 2022 maar in 2023

Namens het moderamen,
ds. S.P. Roosendaal, scriba II